

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію
Яловика Антона Володимировича
«Формування рухових навичок студентів
університету засобами легкої атлетики»
на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02. – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми дослідження дисертантом обґрунтовано з наукових позицій. Зокрема, формування техніки рухових дій студентів – одна з головних проблем педагогічного процесу. Сьогодні перед фахівцями фізичного виховання стоїть завдання розробки новітньої методики навчання рухових навичок студентів факультету фізичної культури засобами легкої атлетики. Виконання спеціальних легкоатлетичних вправ під час формування рухових навичок викликає взаємодію різнобічних дій і реакції на них організму, внаслідок яких виникають підпорядковані зв'язки і взаємозв'язки між розвитком фізичних якостей та технікою виконання. Проте це вимагає розробки відповідних методик, які прискорять формування рухових навичок під час виконання легкоатлетичних вправ.

У галузі фізкультурної освіти і спорту проблемам підвищення якості методичної підготовки спеціалістів у сфері навчання рухових дій присвячені роботи О. Дрижики, І. Ратова, В. Мазниченко, М. Богена, Г. Попова, Ю. Гавердовського, В.Д. Дмитрієва, Д. Донського й ін.

Аналіз наукової літератури показує, що проблема формування навичок за допомогою легкоатлетичних вправ досі не одержала в педагогічній літературі достатнього теоретичного обґрунтування та ефективного практичного здійснення. Кількість наукових досліджень, присвячених аналізу формування рухових навичок засобами легкої атлетики, недостатня, зокрема про планомірно-поетапне формування дій на основі високих регуляторних рухів. У

сучасній педагогічній науці особливої уваги потребують питання, пов'язані з дослідженням педагогічних умов, що сприяють удосконаленню формування нової рухової навички. Тому, перед фахівцями фізичного виховання стоїть завдання розробки новітньої методики навчання рухових навичок студентів факультету фізичної культури засобами легкої атлетики, що й обумовило вибір теми дослідження та визначення її мети і завдань.

Мета дослідження – розробити й експериментально перевірити ефективність розробленої методики поетапного формування рухових навичок у студентів факультетів фізичної культури засобами легкої атлетики із застосуванням контекстного підходу до навчання.

Чотири завдання, що поставлені автором, відображають способи досягнення поставленої мети.

Зв'язок теми роботи з науковими програмами, планами, темами. Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 6 від 27.01.2011 р.) та узгоджено рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 25 жовтня 2011 р.).

Роль автора полягає у визначенні провідних науково-методичних чинників ефективного формування рухових навичок, розробці поетапної методики формування рухових навичок студентів факультетів фізичного виховання із застосуванням контекстного підходу до навчання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність, новизна, є загалом достатньою.

Цьому сприяли результати досліджень, які носять об'єктивний характер, базуються на достатній кількості дослідницького матеріалу (41 викладачів і 110 студентів), отриманого завдяки використанню сучасних методів досліджень, що відповідають поставленій меті та завданням дисертаційної роботи. Отримані показники обчислені статистичним методом. Автор, як

зазначається у рукописі дисертації використав 238 літературних джерел, у яких відображено різні аспекти проблематики дослідження.

Не викликає сумнівів *наукова новизна роботи*, яка полягає у розробці методики поетапного формування рухових навичок з легкої атлетики у студентів факультетів фізичного виховання із застосуванням контекстного підходу до навчання; визначенні основних науково-методичних чинників формування рухових навичок студентів засобами легкої атлетики (чіткість поставленої мети, усвідомлення кінцевого результату рухової діяльності; бажання та мотивація; правильне планування рухової діяльності; свідоме виконання вправи, розуміння її біомеханічної структури; аналіз власних рухових дій; концентрація уваги на виконанні рухового завдання; правильне пояснення, вмiле подання інформації; оцінка навчальної діяльності; відповідність методів навчання; мовні, словесні виправлення викладача, під час виконання вправи студентами).

У результаті досліджень А. В. Яловика уточнено систему оцінювання рівня технічної підготовленості з легкої атлетики та доповнено інформаційну базу даними, що характеризують мотивацію до навчання, фізичний розвиток, фізичну й координаційну підготовленість студентської молоді.

Практичне значення результатів дослідження свідчить про те, що теоретичні положення, висновки та методичні рекомендації, розроблені автором, впроваджено в навчальний процес вищих навчальних закладів. Результати дослідження можуть бути використані під час професійної підготовки вчителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації; у системі післядипломної педагогічної освіти вчителів фізичного виховання; у роботі вчителів фізичного виховання в загальноосвітніх школах та позашкільних закладах освіти; для організації навчально-тренувального процесу в ДЮСШ, ШВСМ та секцій із легкої атлетики; під час складання програмних документів для організації роботи з фізичного виховання в загальноосвітніх школах та вищих навчальних закладах.

Основні положення та результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Луцького інституту розвитку людини університету «Україна» Луцького педагогічного коледжу, Сумського державного університету, Академії рекреаційних технологій і права, про що свідчать представлені довідки.

Апробація результатів дослідження знайшла своє відображення у публікаціях автора, у доповідях і виступах на Всеукраїнських і міжнародних конференціях та викладена в 7 статтях, із них 5 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у закордонних періодичних виданнях. Структура й зміст статей відповідають вимогам МОН України.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому та відповідність змісту автореферату основних положень дисертації. Дисертаційна робота побудована за загальноновизнаним принципом, у якій загальний обсяг становить 252 сторінки та складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значимість отриманих результатів, наведено відомості про особистий внесок автора дисертаційної роботи, апробацію отриманих результатів, публікації за темою наукової роботи, описано структуру й обсяг дисертації.

У розділі 1 **«Науково-методичні основи формування рухових навичок»** висвітлено питання теоретичного аналізу літературних джерел з теми дисертації, у яких наведено загальні положення організації процесу формування рухових навичок, проаналізовано методичні чинники навчання на основі психолого-педагогічних, фізіологічних та біомеханічних особливостей формування рухових навичок. Автор, логічно зазначає, що проблема формування навичок за допомогою легкоатлетичних вправ, на теперішній час,

не одержала в педагогічній літературі достатнього теоретичного обґрунтування та ефективного практичного здійснення. Важливість цих питань і їхня нерозв'язаність визначає актуальність теми дослідження. Дисертантом опрацьовано 238 найменувань, із них 8 – англомовних.

У розділі 2 **«Готовність студентів університету до формування рухових навичок з легкої атлетики»** представлено результати констатувального експерименту, який відбувався у три етапи. Методом анкетування було встановлено рівень знань студентів відносно значимості науково-методичних чинників у процесі формування рухових навичок, за результатами якого з'ясовано про не достатній рівень їх знань. Для визначення рівня мотивації навчальної діяльності студентів використано методику, розроблену психологом І. Домбровською, де достатній рівень навчальної мотиваційної готовності виявлено у 58 % студентів, проте 42 % мають недостатній, а у 68,9 % осіб спостерігається достатній рівень соціальної мотиваційної готовності, у 31,1 % – недостатній. У таблицях достатньо інформовано показники координаційних можливостей, фізичної підготовленості студентів із належним ілюстрованим матеріалом.

Також був оцінений рівень сформованості рухових навичок за чотирима психологічними компонентами, такими як: структурна цілісність, автоматизм, усвідомленість виконання та стійкість. Отримані результати констатувального експерименту дисертантом були враховані у побудові методики поетапного формування рухових навичок у студентів факультету фізичної культури з контекстним підходом до навчання.

У розділі 3 **«Методика поетапного формування рухових навичок з легкої атлетики студентів факультету фізичного виховання з контекстним підходом до навчання»** охарактеризовано авторську методику, яка передбачала застосування чотирьох взаємопов'язаних між собою етапів («Базового», «Формування рухового вміння», «Формування рухової навички»,

«Формування вміння вищого порядку»). Оцінювався рівень сформованості рухових навичок із легкої атлетики за такими критеріями: автоматизм, свідоме виконання, структурна цілісність і стійкість до збиваючих чинників. На основі аналізу отриманих результатів встановлено, що за всіма досліджуваними показниками сформованості рухових навичок студенти експериментальної групи переважають студентів контрольної групи, отже ці дані підтверджують педагогічну доцільність розробленої поетапної методики формування рухових навичок у студентів університету засобами легкої атлетики з контекстним підходом до навчання.

Загальні висновки відображають результати аналізу й узагальнення використаних джерел, витікають із отриманих результатів досліджень і свідчать, що поставлені завдання є вирішеними.

Незважаючи на досягнутий рівень здійснених досліджень у дисертації А. В. Яловика розробок, окремі положення роботи необхідно визнати дискусійними, а отже, є підстави зробити низку зауважень:

1. У розділі 1, автор робить значну кількість посилань на авторів (Н. А. Беренштейна, П. К. Анохіна, А. Ц. Пуні, Є. П. Ільїна).
2. Не вказано вік досліджуваних студентів і викладачів, які приймали участь в експериментальних дослідженнях.
3. Таблиці (3.2; 3.13; 3.19; 3.25) займають одну сторінку та більше, а тому доцільно їх перенести в додатки.
4. Коефіцієнт конкордації (узгодженість думок експертів) необхідно представити не тільки терміном «середнім ступенем», але й числовим значенням.
5. Відсутня інформація про контекстний підхід до навчання.

Але, зазначені зауваження суттєво не знижують достатнього рівня дисертаційного дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Яловика Антона Володимировича «Формування рухових навичок студентів університету засобами легкої атлетики» є самостійно виконаним, завершеним дослідженням, в якому викладено авторський підхід до вирішення комплексу питань у частині поглиблення теоретичних і практичних засад удосконалення системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Дана робота за своїм змістом, актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням відповідає встановленим вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету міністрів України 24 липня 2013 р., № 567, а її автор Яловик Антон Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент, в.о. завідувача кафедри
фізичного виховання і спорту
Сумського державного університету

Сергієнко
В. М. Сергієнко

Підпис *Сергієнко В.М.*
Засп. *В.М. Сергієнко*
Почесний РК *В.М. Сергієнко*

